

بیمه اتکایی مالی

ترجمه: آیت کریمی

چرا «بیمه اتکایی مالی»؟^(۱)

بازار جهانی بیمه اتکایی از سال ۱۹۹۰ بدلیل نتیجه منفی عملیات فنی و کاهش قابل توجه در میزان بازدهی سرمایه‌گذاران دچار تحولات شگرفی گردیده است. خسارات سنگینی که به شرکتهای بیمه اتکایی جهان از جمله لویدز در طی این مدت وارد گردید بالاخص خسارات ناشی از خطرات فاجعه‌آمیز طبیعی موجب شد ظرفیت پذیرش خطر بطور چشمگیری در بازارهای بیمه‌ای کاهش یابد به همان نسبت بخشی از مشکلات بازارهای اتکایی جهانی بنوبه خود به بیمه‌گران مستقیم منتقل شد و آنها در تهیه پوشش‌های اتکایی با مشکلات جدی مواجه شدند. بیمه‌گران اتکایی همزمان با افزایش نرخ، شرایط سخت‌تری را هم برای قراردادهای اتکایی نسبی و هم برای قراردادهای اتکایی غیرنسبی طالب هستند تا بتوانند زیانهای گذشته را تا حدودی جبران نمایند. وجود چنین جوی در بازار اتکایی جهان موجب تغییرات عدیده‌ای حتی در روشهای صدور و نحوه ارتباط بیمه‌گران اتکایی با بیمه‌گران مستقیم گردیده است. بازار اتکایی جهانی در تاریخ خود چنین تجربه‌ای نداشته و برای اولین بار با این پدیده روبرو است.

تغییرات حاصل در قراردادهای اتکایی نسبی

این تغییرات را می‌توان بشرح زیر خلاصه کرد:

- کاهش میزان کارمزد اتکایی و ربط آن به کارمزد منافع
- عدم موافقت بیمه‌گران اتکایی با نگهداری ذخیره برای حق بیمه‌های عاید نشده و نگهداری ذخیره برای پرداخت خسارات معوقه فقط محدود به موارد خاص.
- سختگیری در تهیه جدول ظرفیتهای نگهداری بخصوص برای قراردادهای مازاد سرمایه
- دخالت بیمه‌گران اتکایی در سیستم نرخ‌گذاری بیمه‌گران مستقیم

- اعمال محدودیت و تعیین حداکثر تعهد برای خطرات طبیعی فاجعه‌آمیز بخصوص خطر زلزله
- کاهش ظرفیت قراردادهای اتکایی و ربط آن به میزان پیش‌بینی درآمد حق‌بیمه قرارداد.

تغییرات بوجود آمده در قراردادهای اتکایی غیرنسبی (مازاد خسارت)

- افزایش سهم نگهداری بیمه‌گر واگذارنده در اغلب قراردادها
- اعمال محدودیت در شرایط قراردادها، افزایش حق‌بیمه و افزایش میزان حق‌بیمه پرداختی در آغاز قرارداد
- اعمال شرایط سخت برای پوشش جایگزین و افزایش حق بیمه آن باتوجه به تعداد پوشش‌های جایگزین، زمان استفاده و مبلغ استفاده
- تغییر شرایط قراردادهای مازاد خسارت بنحوی که در شرایط جدید محدودیت‌های بیشتری همراه با استثنائات مختلف بچشم می‌خورد که در نهایت موجب شده کارآئی این نوع پوشش‌های اتکایی بنحو چشمگیری کاهش یابد.
- سختگیری بازارهای اتکایی جهانی که به برخی از آنها در بالا اشاره شد بدون تردید مستقیماً فشار به بیمه‌گران واگذارنده می‌کند ضمن کاهش حجم نقدینگی آنها بالطبع موجب تغییراتی در سیاستهای صدور آنها خواهد شد. چنین فشار و تغییرات تحمیل شده به بیمه‌گران واگذارنده موجب خواهد شد آنها به فکر ابزار و راه‌حلهای دیگری باشند که بتوانند جایگزین سیستم فعلی بیمه اتکایی سنتی نمایند.

بیمه اتکایی مالی سیستمی است که بعنوان ابزار جدید و جایگزینی برای بیمه اتکایی سنتی اخیراً به بازار عرضه شده است. در این مقاله نگارنده سعی می‌کند که نکات مثبت و منفی آنرا برای درک بهتر مطلب و اینکه در چه مواردی می‌توان از آن استفاده مطلوب کرد مورد توجه قرار دهد.

توضیح سیستم و نحوه کار برد آن و تجزیه و تحلیل جزء به جزء نکات فنی بیمه اتکایی مالی نیازمند یک سمینار تخصصی است بنابراین نگارنده سعی می‌کند بدون اینکه وارد مباحث بسیار ریز فنی سیستم شود تنها به نکات بارز و مشخص آن اشاره نماید.

معرفی بیمه اتکایی مالی به عنوان مکمل سیستم بیمه اتکایی سنتی

شاید بیمه اتکایی مالی را بتوان به عنوان یک سیستم جدید داخلی مطرح کرد زیرا از

دو طرح بیمه اتکایی مالی که متکی بر ارزش زمانی پول می‌باشد قبلاً استفاده گردیده است. اساس این طرحها استفاده از بهره حاصل از افزایش میزان نقدینگی است. در بازار لویدز از طرح رولوورس^(۲) بعنوان ابزاری برای ثبات مالی شرکت استفاده می‌شود بدین صورت که از جمع حق بیمه‌های سالهای سودآور بعنوان ذخیره برای سالهای آتی که شرکت مواجه با زیان است استفاده می‌شود. اجرای طرح به این صورت است که از حق بیمه نگهداری شده و بهره آن در سالهای سودآور برای پرداخت خسارت و زیانهای سالهای بعد استفاده می‌گردد.

مدیریت لویدز به استفاده از طرح رولوورس پایان داده و آنرا با بیمه‌نامه‌هایی دیگر که بنام بیمه‌نامه‌های «زمان و فاصله»^(۳) نامیده می‌شوند جایگزین کرده است. طرحهای زمانی از ابزارهای بسیار بااهمیت بیمه اتکایی مالی هستند که هنوز بازار لویدز از آنها استفاده می‌کند. براساس شرایط این بیمه‌نامه‌ها حق بیمه بیمه‌گران اتکایی در رشته معینی دفعتاً در زمان شروع قرارداد پرداخت می‌شود و در عوض براساس جدول پیوست قرارداد که به جدول زمانی معروف است پرداخت خسارات از طرف بیمه‌گران اتکایی اعم از خسارات گزارش شده و خسارات واقع شده ولی گزارش نشده انجام می‌گیرد. حق بیمه‌های اتکایی این نوع قراردادهای لویدز معمولاً به حساب شرکتی که در امر بیمه اتکایی مالی در برمودا فعالیت می‌کند واریز می‌شود و این شرکت این حق بیمه‌ها را سرمایه‌گذاری می‌کند (درآمد حاصل از این سرمایه‌گذاری در کشور برمودا از مالیات معاف است) و از محل آن خسارات را تأدیه می‌نماید. طرح بیمه‌نامه‌های زمان و فاصله که فوقاً اشاره شد موجب می‌گردد که از محل سرمایه‌گذاری حق بیمه‌های اتکایی که در اول قرارداد به بیمه‌گر اتکایی مالی پرداخت می‌شود درآمد کافی برای پرداخت خساراتی که در سالهای آتی باید پرداخت شود تأمین شود. در حقیقت بیمه‌گر اتکایی مالی از محل سرمایه‌گذاری حق بیمه‌ها کسب درآمد می‌کند و درآمد حاصله به بیمه‌گر اتکایی امکانات مالی لازم را برای اجرای تعهداتش که در سالهای آتی باید تأدیه شود فراهم می‌نماید. تجربه نشان داده که تعدادی از بیمه‌گران لویدز تنها با استفاده از این سیستم توانستند در مؤسسه لویدز باقی بمانند زیرا ذخایر آنها در مقایسه با میزان تعهداتشان برای پرداخت خسارات واقع شده ولی گزارش نشده بسیار اندک بوده است ولی آنها با سرمایه‌گذاری حق بیمه‌های اتکایی با استفاده از سیستم بیمه اتکایی مالی توانستند در آن درجه از قدرت و توان مالی قرار بگیرند که کلیه تعهدات خود را انجام

دهند. برای مثال استفاده از این طرح کمک کرد که سندیکا‌های «اوت وین»^(۴) از خطر ورشکستگی نجات یابد. این سندیکا در سال ۱۹۸۲ تعدادی ریسک مسئولیت پذیرفت که منجر به خسارات سنگینی گردید، بطوری که میزان تعهدات آن شرکت بابت تسویه این خسارات بین سالهای ۱۹۹۱ تا سال ۲۰۱۰ به ۲۰۵ میلیون پوند استرلینگ برآورد شد در حالی که حق بیمه اتکایی این تعهدات تنها ۸۴ میلیون پوند بوده است. تفاوت بسیار فاحش است تنها استفاده از سیستم بیمه اتکایی مالی سبب شد که این سندیکا بتواند توان مالی لازم را برای اجرای تعهداتش کسب کند. مثال فوق نمونه خوبی برای استفاده موفقیت آمیز بازار بیمه لویدز از سیستم بیمه اتکایی مالی است. در رابطه با شرکتها اولین طرح بیمه اتکایی مالی را دو شرکت بزرگ آمریکائی با مبادله خود تحت عنوان «مبادله ذخایر»^(۵) شروع کردند. براساس این سیستم هریک از دو شرکت فوق‌الذکر به عنوان بیمه‌گر اتکایی بخشی از ذخایر خسارت شرکت دیگر را بعنوان حق بیمه اتکایی مالی گرفت تا تعهدات آن شرکت را انجام دهد حق بیمه اتکایی این طرح براساس ارزش روز ذخیره خسارت محاسبه گردید. بنابراین هر شرکت در موقعیتی از نظر مالی قرار گرفت که با دریافت مبلغی کمتر از ذخایر بعنوان حق بیمه بیمه اتکایی مالی بتواند تعهدات آن شرکت در سالهای بعد را انجام دهد.

تعریف بیمه اتکایی مالی

بیمه اتکایی مالی را می‌توان نوعی سیستم اتکایی دانست که براساس آن حق بیمه اتکایی با توجه به میزان حدود پوشش، مدت بیمه و بر مبنای ارزش زمانی پول محاسبه می‌گردد. اطلاق عنوان «مالی» به این نوع بیمه به این جهت است که میزان حق بیمه‌ای که شرکت بیمه واگذارنده باید پرداخت نماید تا حدود زیادی به درآمد متصوره بیمه‌گر اتکایی در آینده بستگی دارد.

بیمه‌گر اتکایی مالی، مؤسسات بیمه و سندیکا‌های لویدز را در جهت حل مشکلات زیر کمک می‌کند:

- ۱- عدم ثبات مالی و نوسانات نتایج فنی فعالیت شرکتهای بیمه بدلیل وجود دوره‌های بیمه‌ای و نوسانات بازار بیمه و بیمه اتکایی
- ۲- تغییر قوانین مالیاتی حاکم بر فعالیت شرکتهای بیمه
- ۳- وقوع خسارات سنگین مزاد بر توان مالی شرکتهای بیمه و یا ورود خسارات سنگین که از طریق پوشش‌های بیمه‌های اتکایی سنتی قابل جبران نیستند.

۴- توقف صدور بیمه‌نامه در یک رشته و ارائه تأمین بیمه‌ای در رشته خاص.

۵- افزایش بار مالی شرکت بدنال توسعه فعالیت شرکت و صدور بیمه‌نامه بیشتر.

همانطور که اشاره شد اخیراً تقاضای پوشش‌های متنوع اتکایی در بازارهای بیمه و بیمه اتکایی جهان افزایش یافته است در حالی که همزمان با این افزایش عرضه پوشش اتکایی بدلیل کاهش ظرفیت و عدم جذابیت حفره اتکایی فوق‌العاده کاهش نشان می‌دهد و در اغلب رشته‌ها حق بیمه‌های اتکایی به دلیل وقوع خسارات بسیار سنگین افزایش چشمگیری داشته و تأمین پوشش بیمه اتکایی برای برخی از خطرات فاجعه‌آمیز طبیعی تقریباً به سمتی می‌رود که غیرممکن شود. با تأثر از این امر تعرفه حق بیمه‌های مستقیم نیز روند صعودی را آغاز کرده‌است. چنین شرایطی که اکنون حاکم بر اغلب بازارهای بیمه و بیمه اتکایی است موجب گردیده است نظررها به طرف بیمه اتکایی مالی سوق داده شود زیرا بیمه اتکایی مالی دارای آنچنان ظرفیت بالقوه‌ای است که می‌تواند مشکلات جاری را به نفع بیمه‌گران واگذارنده حل کرده، تأمین گسترده‌ای را در اختیار متقاضیان قرار دهد در حالی که آنان قادر نیستند چنین تأمینی را از طریق بیمه اتکایی سنتی بدست آورند. مزید بر آن گاهی اوقات قراردادهای بیمه اتکایی سنتی حاوی شرایطی است که به ضرر بیمه‌گر واگذارنده بوده و تأمین آنها تنها از طریق بیمه اتکایی مالی می‌تواند به نفع واگذارنده باشد.

تفاوت‌های بین بیمه اتکایی مالی و انواع بیمه‌های اتکایی سنتی:

این تفاوت‌ها را می‌توان بشرح زیر خلاصه نمود:

بیمه اتکایی مالی :

- ۱- جزئیات هر پوشش باتوجه به نیاز شرکت متقاضی براساس موردی تهیه می‌شود.
- ۲- براساس جدول زمانی مدت بیمه اتکایی مالی حداقل سه سال و گاهی اوقات پنج سال یا بیشتر است.
- ۳- شرایط تأمین پوشش بیمه‌اتکایی مالی براساس نیاز درازمدت شرکت متقاضی تهیه می‌شود. برعکس بیمه اتکایی سنتی بستگی به نوسانات بازار و دوره‌های بیمه‌ای ندارد.
- ۴- پوشش بیمه اتکایی مالی معمولاً از یک منبع براساس صد در صد نرخ خریداری می‌شود که حاوی شرایطی است که باتوجه به نیاز خریدار تهیه می‌گردد.

۵- پوشش بیمه اتکایی مالی دارای هیچگونه محدودیت و استثناء برای شرکت واگذارنده نبوده و متقاضی با آزادی کامل در امر صدور می‌تواند بیمه‌نامه‌های متنوع در رشته‌های مختلف صادر نماید.

۶- مسئولیت بیمه‌گر اتکایی محدود به شرایط و ظرفیت بیمه‌نامه است درحالی‌که بیمه‌گر واگذارنده نیز در چهارچوب بیمه‌نامه مسئولیت دارد. یعنی بیمه‌گر اتکایی مالی در چهارچوب بیمه‌نامه واگذارنده را بدون اعمال هیچگونه محدودیتی مورد حمایت قرار می‌دهد.

۷- ممکن است ریسک و یا ریسکهایی به بیمه‌گر اتکایی مالی واگذار نشود و یا اینکه تنها بخشی از آنها واگذار شود.

۸- در تعیین میزان حق بیمه ارزش نقدی حق بیمه و فاصله زمانی پرداخت خسارات آینده مورد توجه قرار می‌گیرد.

۹- بیمه‌گر واگذارنده درصد بالایی کارمزد منافع دریافت می‌کند که گاهی اوقات به نود درصد سرمایه نقدی قرارداد نیز می‌رسد.

۱۰- بیمه‌گر اتکایی مالی برای اجرای تعهدات خود تضمین لازم به صورت اوراق بهادار، سهام و یا طرق دیگر تهیه و در اختیار بیمه‌گر واگذارنده قرار می‌دهد.

بیمه اتکایی سنتی

۱- شرایط و ابزار شناخته شده بیمه اتکایی سنتی از قبل قابل تشخیص بوده و در مورد همه بیمه‌گران واگذارنده یکسان عمل می‌شود.

۲- مدت بیمه اتکایی سنتی یکسال است و ممکن است در صورت توافق طرفین با همان شرایط و یا با شرایط جدید برای سال بعد نیز تمدید شود

۳- مفاد قرارداد با توجه به شرایط و نوسانات بازار تهیه می‌شود و نیاز بیمه‌گر واگذارنده نمی‌تواند نقش مهمی در این رابطه ایفا نماید.

۴- قرارداد بیمه اتکایی تعداد زیادی بیمه‌نامه را شامل می‌شود که بیمه‌گران اتکایی متعددی به اتفاق در آن مشارکت می‌نمایند.

۵- هر بیمه‌نامه دارای یک رشته پوشش و تعدادی استثنائات است درحالی‌که ظرفیت صدور بیمه‌نامه و شرایط آنها متنوع است، تأمین اتکایی بیمه‌گر واگذارنده محدود به شرایط قرارداد بیمه اتکایی است، در خارج از چهارچوب قرارداد بیمه اتکایی بیمه‌گر واگذارنده پوشش اتکایی ندارد.

۶- مسئولیت بیمه‌گر اتکایی براساس مفاد قرارداد اتکایی براساس هر ریسک و یا هر خسارت است و از آن تجاوز نمی‌کند در صورتی که بیمه‌گر واگذارنده در معرض تراکم ریسک قرار دارد که ممکن است در یک حادثه چندین مورد بیمه خسارت ببیند و بیمه‌گر واگذارنده مجبور باشد همه این خسارات را پردازد در حالی که پوشش اتکایی برای همه آنها نداشته باشد. در برخی از بیمه‌نامه‌ها مسئولیت بیمه‌گر صادرکننده بیمه‌نامه نامحدود است در حالی که مسئولیت بیمه‌گر اتکایی همیشه محدود به مبلغ معینی است که در قرارداد قید گردیده است.

۷- واگذاری ریسک از طرف بیمه‌گر واگذارنده به بیمه‌گر اتکایی براساس شرایط و ظرفیت قرارداد بیمه اتکایی صورت می‌گیرد.

۸- در محاسبه حق بیمه اتکایی قراردادهای سستی میزان تأثیر ارزش نقدی حق بیمه اتکایی و فاصله زمانی پرداخت خسارت که دو عامل عمده در تعیین میزان حق بیمه اتکایی مالی است مشخص و روشن نیست.

۹- کارمزد منافع قراردادهای اتکایی نسبی پایین است و به قراردادهای اتکایی مازاد خسارت کارمزد منافع تعلق نمی‌گیرد.

۱۰- هیچگونه تضمینی برای اجرای تعهدات از طرف بیمه‌گر اتکایی به بیمه‌گر واگذارنده داده نمی‌شود. در صورت اعسار و ورشکستگی بیمه‌گر اتکایی بیمه‌گر واگذارنده از دریافت همه یا بخشی از خسارت سهم بیمه‌گر اتکایی محروم می‌گردد که باید از حساب خود آنها را تأدیه کند.

بیمه اتکایی مالی براساس «ریسک معین»^(۶)

این نوع بیمه اتکایی یکی از مهمترین طرحهای بیمه اتکایی مالی است که ذیلاً به برخی از ویژگیهای آن اشاره می‌گردد تا نحوه عملکرد سیستم بیمه اتکایی مالی بیشتر روشن شود.

۱- عنوان «ریسک معین» بدین مفهوم است که بیمه‌گر اتکایی براساس قرارداد میزان مشخصی از ریسک بیمه‌گر واگذارنده را با میزان حق بیمه معینی که از قبل به توافق طرفین قرارداد رسیده بعهد می‌گیرد.

۲- میزان درآمد بیمه‌گر اتکایی بابت حق بیمه قرارداد اتکایی بایستی در حدی باشد که علاوه بر جبران هزینه عملیاتی بیمه‌گر اتکایی سودی نیز عاید شرکت شود.

۳- در ارتباط با وضعیت مالی بیمه‌گر واگذارنده بیمه اتکایی مالی توان مالی نهائی شرکت واگذارنده را بهبود بخشیده و در ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت میزان تأثیر بیمه اتکایی مالی مشهود است بخصوص زمانی که بیمه‌گر واگذارنده مواجه با خسارات سنگین است.

۴- اولین مرحله تأمین پوشش اتکایی مالی براساس سیستم «ریسک معین» کارشناسی فنی و مالی شرکت واگذارنده است که وضعیت مالی و فنی او را مشخص می‌کند. این مرحله شامل بررسی جداول و برنامه اتکایی شرکت واگذارنده و اطمینان از اینکه آیا شرکت برنامه اتکایی مناسب پرتفوی خود را توانسته از بازار بیمه اتکایی سنتی تأمین نماید یا نه، استثنائات شامل چه مواردی است و در شرایط قراردادهای اتکایی سنتی او آیا بیمه‌نامه‌هائی وجود دارند که واگذارنده نتوانسته پوشش اتکایی کافی برای آنها تدارک ببیند؟ آیا بیمه‌گر واگذارنده مشکل حاد دیگری در ارتباط با تهیه پوشش بیمه اتکایی دارد یا خیر. علاوه بر موارد فوق‌الذکر گزارش باید برنامه‌های آینده شرکت واگذارنده را از نقطه نظر گسترش فعالیت در یک رشته یا همه رشته‌ها و کاهش یا توقف در برخی از رشته‌ها نیز مورد بررسی کارشناسی قرار دهد.

۵- مرحله بعدی کارشناسی مسائل و مشکلات پیچیده‌ای است که شرکت بیمه واگذارنده با آنها مواجه می‌باشد از قبیل اعسار، ورشکستگی، تغییر فاحش ضریب خسارت از یکسال نسبت به سال دیگر و یا عدم تکافوی ذخایر خسارات برای انجام تعهدات شرکت.

۶- بعد از نهائی شدن نتیجه کارشناسی وضعیت شرکت واگذارنده که فوقاً اشاره شد جدول بیمه اتکایی مالی براساس شرایط و نیاز شرکت واگذارنده تهیه می‌شود. در حقیقت بیمه اتکایی مالی براساس مشکلات و نیاز شرکت واگذارنده طراحی می‌گردد و موردی است. به همین منظور است که برخلاف قراردادهای بیمه اتکایی سنتی که دارای فرم مشخص بوده و درباره همه بیمه‌گران واگذارنده یکسان می‌باشد در بیمه اتکایی مالی جدول و فرم استاندارد برای قرارداد وجود ندارد و چهارچوب آن باتوجه به وضعیت مالی و دشواریهایی که بیمه‌گر واگذارنده با آنها مواجه است تنظیم می‌شود و شاید بتوان دو قرارداد بیمه اتکایی مالی مشابه را سراغ داشت.

مثالهایی از بیمه اتکایی مالی ریسک معین

مثال اول :

این مثال برای مازاد زیان سالانه بیمه گر واگذارنده در رشته بیمه مسئولیت برای فعالیتهای بازرگانی است. مشخصات این پوشش را می توان بشرح زیر خلاصه نمود :

- مدت پوشش: یکسال (۱۹۹۳/۱/۱ تا ۱۹۹۳/۱۲/۳۱)

- شرایط قرارداد: به موجب این پوشش بیمه گر اتکایی مالی تعهد می کند مازاد زیان سالانه بیمه گر واگذارنده در رشته بیمه مسئولیت بازرگانی را تا مبلغ ۱۵ میلیون دلار برای هر خسارت مازاد بر ۱۰ میلیون دلار اولیه پردازد. حداکثر ظرفیت نگهداری سالانه ۴۵ میلیون دلار فرض شده است.

- حداکثر ظرفیت پوشش در سال: ۳۰ میلیون دلار

کارمزد بیمه گر اتکایی: ده درصد درآمد حق بیمه سالانه بیمه گر واگذارنده

پایان تعهدات بیمه گر اتکایی

هرگاه بیمه گر واگذارنده بخواهد پرداخت کلیه تعهدات ناشی از بیمه نامه های مسئولیت بازرگانی را بعد از پایان مدت قرارداد خود بعهده گرفته و یا تعهد پرداخت آن را بپذیرد می تواند ۹۵ درصد سرمایه نقدی قرارداد در آن سال را از بیمه گر اتکایی دریافت کند و به قرارداد خاتمه دهد.

- عدم مطلوبیت پوشش برای بیمه گر واگذارنده

هرگاه هیچ خسارتی در چهارچوب قرارداد قرار نگرفته و پرداخت کلیه خسارات در تعهد خود بیمه گر واگذارنده باشد در آن صورت واگذارنده می تواند در پایان مدت قرارداد با پس گرفتن کلیه سرمایه نقدی به عمر قرارداد پایان دهد و یا اینکه سرمایه نقدی قرارداد را به عنوان حق بیمه سال بعد منظور کند.

سرمایه نقدی قرارداد برابر است با :

کارمزد بیمه گر اتکایی منهای خسارات پرداختی بعلاوه بهره متعلقه (معمولاً برابر است با بهره ای که خزانهداری آمریکا برای سپرده های کوتاه مدت اعلام می کند)

مثال دوم

این مثال در ارتباط با تأمین پوشش بیمه اتکایی مالی برای خسارت پرتفوی بیمه گر

واگذارنده در کلیه رشته‌ها می‌باشد یعنی شامل همه فعالیت‌های بیمه‌گر واگذارنده است. مشخصات پوشش بطور خلاصه عبارتست از:

- مدت قرارداد: یکسال (۱/۱/۱۹۹۳ تا ۳۱/۱۲/۱۹۹۳)

- حداکثر ظرفیت نگهداری سالانه: مبلغی برابر با ۷۵ درصد یک خسارت از کلیه فعالیت‌های بیمه‌گذار طی مدت اعتبار قرارداد.

- ظرفیت سالانه پوشش بیمه اتکایی مالی: صد میلیون دلار

- حق بیمه سالانه: ۳۶ میلیون دلار

- کارمزد بیمه‌گر اتکایی: ده درصد درآمد حق بیمه سالانه

- پایان قرارداد: قرارداد به درخواست بیمه‌گر واگذارنده در پایان سال پس از اینکه واگذارنده خود پرداخت کلیه خسارات را تقبل نماید در مقابل دریافت ۹۵ درصد سرمایه نقدی قرارداد پایان می‌پذیرد.

مثال سوم:

این مثال پوشش سرمایه‌ای نامیده می‌شود براساس این سیستم حق بیمه اتکایی بنام سرمایه نقدی نامیده می‌شود که مدت آن معمولاً ۵ ساله است بدین صورت که سرمایه نقدی (حق بیمه) در ابتدای قرارداد به بیمه‌گر اتکایی پرداخت می‌شود و براساس شرایط قرارداد منعقد شده بین بیمه‌گر واگذارنده و بیمه‌گر اتکایی مالی خسارات از این محل پرداخت می‌گردد. برای درک بهتر مطلب این مثال را می‌توان بشرح زیر خلاصه کرد:

- مدت قرارداد ۵ سال (۱/۱/۱۹۹۳ تا ۳۱/۱۲/۱۹۹۷)

حدود پوشش پرداخت هزینه‌ها و غرامات جرح بدنی ناشی از تصادف وسایل نقلیه

موتوری (اتومبیل)

- ظرفیت پوشش: دو میلیون دلار مازاد بر یک میلیون در هر خسارت در سال

- حق بیمه: یک میلیون دلار برای سال اول و ۵۰۰.۰۰۰ دلار برای سالهای بعد تا

پایان مدت قرارداد.

حق بیمه اضافی: هرگاه سرمایه نقدی منفی شود بیمه‌گر واگذارنده باید حق بیمه

اضافی به میزان ۱۵ درصد میزان کاهش بپردازد.

- کارمزد اتکایی: ده درصد حق بیمه سالانه

سرمایه نقدی = حق بیمه سالانه + حق بیمه اضافی - کارمزد اتکایی - خسارات پرداختی + بهره متعلقه بر مبنای نتیجه قرارداد.

خاتمه قرارداد: ۳۶ ماه بعد از خاتمه مدت قرارداد هرگاه بیمه‌گر واگذارنده کلیه تعهدات خود را انجام دهد می‌تواند ۱۰۰ درصد سرمایه نقدی را بگیرد. اگر سرمایه نقدی منفی شود واگذارنده متعهد پرداخت ۸۵ درصد سرمایه منفی به بیمه‌گر اتکایی در سه قسط سالیانه خواهد بود.

نکات مهمی که در مثالهای فوق الذکر قابل تأکید است.

۱- افزایش در حق بیمه سالانه. در مثال اول متوسط نرخ حق بیمه سالانه ۴۰ درصد است که در مقایسه با پوشش بیمه اتکایی مازاد خسارت حق بیمه بالائی است.

۲- سرمایه نقدی مهمترین عامل مؤثر در بیمه اتکایی مالی براساس سیستم «ریسک معین» است. شرکت بیمه واگذارنده بالاترین درصد سرمایه نقدی را که بین ۸۰ تا ۱۰۰ درصد متغیر است در پایان مدت قرارداد بر مبنای توافق طرفین قرارداد دریافت می‌دارد علاوه بر این ممکن است از سرمایه نقدی برای پرداخت حق بیمه پوشش آینده استفاده کرد. تشکیل سرمایه نقدی و حق بیمه‌گر واگذارنده برای دریافت درصد بالائی از این سرمایه از مهمترین ویژگی این نوع بیمه اتکایی مالی است. مضافاً اینکه چنین خصوصیتی موجب افزایش حق بیمه پوشش که مؤثرترین عنصر تشکیل دهنده سرمایه نقدی است می‌گردد. در حالی که در قراردادهای اتکایی مازاد خسارت حق بیمه پرداختی از طرف شرکت واگذارنده به بیمه‌گر اتکایی تعلق دارد ولو اینکه سالهای متممادی سپری شود بدون اینکه خسارتی پوشش را متأثر نماید. در صورتی که در بیمه اتکایی مالی بیمه‌گر واگذارنده حتی الامکان قسمت اعظم حق بیمه پرداختی به بیمه‌گر اتکایی را پس می‌گیرد.

۳- یکی دیگر از ویژگیهای مهم بیمه اتکایی مالی این است که بیمه‌گر اتکایی بهره متعلقه را بر مبنای حق بیمه به اضافه سرمایه نقدی محاسبه می‌کند که موجب افزایش مبلغ سرمایه نقدی است.

۴- مثال دوم بطور وضوح میزان انعطاف پذیری بیمه اتکایی مالی را بیان می‌کند بدین صورت که بیمه اتکایی مالی فعالیت‌های بیمه‌گر واگذارنده در تمام رشته‌ها را شامل

می‌شود و شرایط قرارداد دارای کمترین استثنائات بوده و بیمه‌گر واگذارنده از آزادی کامل صدور برخوردار است.

۵- همانطوری که در مثال شماره ۳ تأکید شده مدت قرارداد که بین بیمه‌گر واگذارنده و بیمه‌گر اتکایی مورد موافقت قرار می‌گیرد معمولاً ۵ سال است چنین مدت طولانی موجب ایجاد ثبات مالی درحد نسبتاً بالا بین طرفین شده و ارتباط همکاری و بازرگانی بین آنها را استحکام می‌بخشد.

۶- نکته قابل توجهی که از مثال شماره ۳ استنباط می‌گردد نتیجه منفی سرمایه نقدی است که براساس آن هرگاه نتیجه قرارداد با زیان همراه باشد. ضرر و زیان ناشی از آن تنها به دوش بیمه‌گر اتکایی نبوده بلکه بیمه‌گر اتکایی قادر است ۸۵٪ از نتیجه منفی سرمایه نقدی را در سه قسط سالانه از بیمه‌گر واگذارنده پس بگیرد. با اجرای این طرح در حقیقت مسئولیت بیمه‌گر اتکایی پایان یافته در حالی که بیمه‌گر واگذارنده سه سال دیگر هنوز درگیر قرارداد خواهد بود که باید ۸۵٪ زیان ناشی از آن را طی سه قسط سالانه به بیمه‌گر اتکایی مالی پرداخت کند.

۷- در اینجا لازم است تصریح شود که یکی از امتیازات بیمه اتکایی مالی اجتناب از اعسار و ورشکستگی بیمه‌گر اتکایی و عدم تأمین در مقابل خسارات است بدین صورت که بیمه‌گر واگذارنده در بیشتر موارد تنها با یک شرکت بیمه اتکایی مالی طرف قرارداد است که دارای قدرت مالی بالائی است و از طرف دیگر معمولاً بیمه‌گران اتکایی مالی دارای ضمانت‌نامه‌های بانکی از مؤسسات بانکی معتبر دنیا هستند که تعهدات مالی آنها را تقبل کرده است. در هر صورت خطر اعسار و ورشکستگی بیمه‌گر اتکایی مالی و عدم اجرای تعهدات منتفی بوده، بیمه‌گر واگذارنده دارای پوشش اتکایی تضمین شده است در حالی که در بیمه‌های اتکایی سنتی در صورت اعسار و ورشکستگی بیمه‌گر اتکایی بیمه‌گر واگذارنده تأمین نداشته باید تعهدات را در مقابل بیمه‌گذاران خود انجام دهد.

مؤسسات بیمه عرب و امکان استفاده از بیمه اتکایی مالی

در این مقاله سعی شد بیمه اتکایی مالی توضیح داده شده، ویژگیها و اهمیت آن برای بیمه‌گران واگذارنده مورد تأکید قرار گیرد. سؤالی که در اینجا متبادر ذهن می‌شود این است که مؤسسات بیمه در جهان عرب تا چه حدی می‌توانند از این سیستم بهره‌گرفته و مشکلات بیمه اتکایی خود را برطرف نمایند.

باتوجه به خصوصیات فوق‌الذکر می‌توان از بیمه اتکایی مالی برای مواردی که احتمال وقوع حادثه و ورود خسارت پایین است استفاده کرده و از امکانات سرمایه نقدی مؤسسات مالی معمولی برای تأمین بیمه‌گر واگذارنده مدد جست. همچنین در سطوح بالاتر و تعهدات نامحدود برای انواع رشته‌ها و کلیه فعالیتها بیمه اتکایی مالی ابزار و جایگزین مناسبی در مقابل بیمه‌های اتکایی سنتی محسوب می‌گردد. همه ما می‌دانیم که صنعت بیمه جهان عرب با مشکلات عدیده‌ای بخصوص برای خرید پوشش اتکایی مازاد خسارت برای رشته اتومبیل، انواع بیمه مسئولیت و خسارات مؤسسات صنعتی مواجه است. این مشکلات برای بیمه‌نامه‌های مسئولیت با ظرفیت نامحدود حادثه است. کم نیستند تعداد بیمه‌گران اتکایی که از مشارکت در چنین قراردادهای اتکایی مازاد خسارت امتناع می‌ورزند. دلایل شناخته شده‌ای برای این عدم استقبال وجود دارد که بر همگان روشن است. در حالی که واقعیت چیز دیگری را نشان می‌دهد. آمار و ارقام و مدارک نشان می‌دهد که در این رشته، ریسکهای متوسط و بالا سود قابل توجهی برای بیمه‌گران اتکایی داشته است. در حقیقت پوششهای جامع مسئولیت با ظرفیت نامحدود دارای سابقه خسارتی بسیار مساعدی به نفع بیمه‌گران اتکایی است شاید بتوان گفت بازار صنعت بیمه جهان عرب چنین سابقه خسارتی را تجربه نکرده است. بنابراین من پیشنهاد می‌کنم شرکت‌های بیمه در صنعت بیمه عرب که بهتر از من آشنایی با بازار و اطلاعات کافی در دسترس دارند در فکر تدارک یک صندوق بیمه اتکایی برای رشته‌های اتومبیل، مسئولیت، و بیمه‌های کارگری باشند که ریسکهای درحد متوسط و متوسط به بالا را تحت پوشش قرار دهد. این طرح می‌تواند ریسکهای مازاد بر یک میلیون دلار را با نرخ صددرصد تحت پوشش قرار داده و تعهدات صندوق هم تحت پوشش یک قرارداد بیمه اتکایی مالی درآید برای مثال از هر خسارت تا مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ دلار بعهد خود صندوق و ۱,۵۰۰,۰۰۰ دلار مازاد بر آن بعهد بیمه‌گر اتکایی مالی باشد. بنظر می‌رسد این ایده ارزش آن را دارد که با استفاده از طرح فوق تجربه شود. امید است که صنعت بیمه عرب از این سیستم بهره‌مند شود. امتیازاتی برای این طرح وجود دارد که می‌تواند نتایج مثبتی را بدنبال داشته باشد که بطور خلاصه به آنها اشاره می‌شود:

۱- ظرفیت پذیرش ریسک شرکت‌های بیمه عرب افزایش یافته قادر خواهند بود به تقاضای بازار در جهت اخذ پوشش بیمه‌ای برای ریسکهای جامع با ظرفیت‌های نامحدود مسئولیت از یک منبع پاسخ مساعد دهند.

۲- اگرچه صندوق بیمه اتکایی فوق‌الذکر اقدام به تأمین پوشش برای ریسک مسئولیت با ظرفیت نامحدود می‌نماید ولی ظرفیت نامحدود تنها از نقطه نظر تئوری مطرح است در حالی که تجربه خسارات و مطالعات علمی نشان می‌دهد که در رشته اتومبیل پتانسیلی برای خسارت مازاد بر یک میلیون دلار در بازار بیمه عرب وجود ندارد.

۳- تدارک پوشش بیمه اتکایی مالی برای مدت ۵ سال فرصت مناسبی است برای بیمه‌گر اتکایی مالی تا با استفاده از سرمایه نقدی که در اختیار دارد فعالیت کرده و بتواند جوابگوی تعهدات قرارداد باشد. موفقیت این تجربه در رشته اتومبیل و مسئولیت‌های ناشی از آن موجب خواهد شد تا از طرح بیمه اتکایی مالی برای سایر رشته‌ها نیز استفاده شود. در نهایت استفاده از این ابزار مناسب موجب خواهد شد که میزان نگهداری صنعت بیمه عرب افزایش یافته و برنامه‌های اتکایی آنها با یک ثبات نسبی همراه باشد. در حالی که برنامه‌های اتکایی با استفاده از قراردادهای اتکایی سنتی که شرایط و نرخ آنها بطور روزافزونی عرضه را بر بیمه‌گران واگذارنده تنگ کرده امکان هیچگونه گسترش فعالیت را نداده و تغییرات سریع موجب نابسامانی و عدم ثبات مؤسسات بیمه شده است اگرچه باور من بر این است که در عمل ممکن است اجرای سیستم بیمه اتکایی مالی یا دشواریهای همراه باشد و در عمل برای یک شرکت بیمه استفاده از این طرح امکان‌پذیر نباشد. ولی اعتقاد راسخ دارم که بیمه اتکایی مالی ابزار مناسب و مفید برای کل بازار بیمه عرب است و می‌تواند نقش مهمی را در جهت تأمین پوشش‌های اتکایی مناسب که جایگزین قراردادهای بیمه اتکایی سنتی باشد ایفا نماید. در این راستا شرکت‌های بیمه اتکایی بازار بیمه عرب می‌توانند شرکت‌های بیمه مستقیم را کمک نمایند تا به اتفاق یکدیگر از این ابزار مناسب استفاده کنند من در همین جا که کنفرانس بیمه عرب تشکیل شده کلیه مؤسسات بیمه عرب را فرامی‌خوانم که تلاش خود را در جهت اجرای انواع طرح‌های بیمه اتکایی مالی متمرکز نمایند.

پی‌نوشت

۱- این مقاله از آقای عادل دیود (Adel Daud) است که در بیستمین کنفرانس عمومی بیمه عرب (مراکش اول تا چهارم ماه می ۱۹۹۴) ارائه گردید.

۲ - Rollovers

۳ - Time and Distance

۴ - Outhwaite Syndicates

۵ - Reserve Swapping

۶ - Finite Risk